

radt meg, a felszínen nagyon sok téglatöredék jelezte. A késő római korba (4–5. század) keltezhető épületből egy korábbi, 3. századi, bronz trípuzsdísz került elő.

Munkatársak: Ambrus Edit, Balla Krisztián és Nyári Zsolt rajzoló, Gál Zoltán adattáros, Cserép Tamás ásatási technikus.

HONTI SZILVIA – NÉMETH PÉTER GERGELY

420. Vörs, Majori-dűlő

(Somogy megye) B, H

Az 1999. évi munka folytatásaként 2000. október 31. és november 18. között próbaásatást végeztünk a temető lehetséges kiterjedésének megállapítására. Az ásatás eredményeként újabb 10. századi sírok, és néhány bronzkori gödör került elő. A temető soros jellegű, a leletek között hegyes végű és állatfejes bronz karperec, pödörött végű fülbevalók és préselt ezüst rozetták vannak. Utóbbiak egy zsugorított temetkezésből származnak, két sorban díszítették a felső ruházatot. A temető feltárt része a temetkezési rítus (Ny-K tájolás, É-D-i sírsorok, medencére, illetve mellkasra helyezett karok) és a leletek szerint a 10. század második felére keltezhető. A várható sírszám 200–300 körülire tehető.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

421. Vörs, Mária asszony sziget

(Somogy megye) U, R, B, LT

2000. július 9–27. között folytattuk az ásatást az 1999-es munkák folytatásaképpen.

Kb. 400 m² területet tártunk fel a humusz gépi eltávolítása után az erdészet által engedélyezett területen, valamint egy 1×50 m kutatóárkot húztunk kézi erővel az ásatási területtel párhuzamosan, hogy a települési jelenségek kiterjedését megismerjük. A kutatóárkot a telepített csemete tölgys fasorai között létesítettük.

A szelvényeket az 1999. évi ásatás szelvényrendszeréhez csatlakozóan vettük fel. A feltárt objektumokat a korábbi ásatásokhoz csatlakozóan számoztuk (59–81. objektum). A leletanyagban a kora neolitik Starčevo-kultúra anyaga mellett a kora bronzkori kispostagi kultúra leletanyaga dominál; emellett rézkori (Kostolác, Furchentstich), szórványos lengyeli és kevésbé biztos dunántúli vonaldíszes anyagot és késő kelta-kora római tárológödöröket és cölöplyukakat tártunk fel.

A Starčevo-kultúra gödrei zömmel az eddig megismert gödör-komplexumhoz csatlakozóan kerültek elő; újabb sírt nem találtunk, viszont két cölöplyukat nagy biztonsággal erre a korra keltezhetünk (zárt gödör aljában).

A kispostagi objektumok között egy mély körárkot és egy áldozati (?) állatmaradványokkal (disznó) teli gödröt figyeltünk meg.

Valamennyi zárt objektumból talajmintát vettünk iszapolásra és természettudományos vizsgálatokra. A tavalyi földminták iszapolása megtörtént, feldolgozása folyamatban van.

A leletanyag az 1999-es ásatási anyaggal együtt a Magyar Nemzeti Múzeumba került, ezzel együtt Aradi Csilla 1990–1991. évi ásatásának a Starčevo teleppel összefüggő része is ide került. A leletanyag restaurálása, leltározása megkezdődött.

Konzulens: Kalicz Nándor.

T. BÍRÓ KATALIN – VIRÁG ZSUZSANNA

422. Zalabaksa, Rákóczi utca 24.

(Zala megye) Rő

A lelőhely az eddigi megfigyelések szerint Zalabaksának a Kerka és a Cup közé eső területére esik; a községet átszelő 86-os út két oldalán, de attól kissé távolabb is észleltünk leleteket. A zalabaksai általános iskola telke volt alkalmas arra, hogy kutatóárkot húzzunk benne. A 2000. évi ásatás az A5-ös kutatóárok megnyitásával kezdődött, az iskola területének É-i részén. A kutatóárok 23 m hosszú, 2 m széles, K-Ny-i irányú, a tornaterem É-i falával párhuzamos.

A kutatóárok K-i végén intenzív római kori réteget találtunk 60–70 cm mélyen. Ez a réteg Ny felé haladva egyre szegényebb lett, bár végig eltartott. Nem valószínű, hogy itt lenne a település széle, mert ettől a ponttól mintegy 30 m-rel nyugatabbra, az iskola gyakorlókerájében is voltak intenzív foltok.

A kutatóárkokban nyert tapasztalatok alapján É felé feltártunk egy 6×6 m-es szelvényt. A területen vastag paticsréteg alatt boronavázis épület bontakozott ki. A leégett ház többször megújított padlóit vastag elszennesedett gerendaalapozások választották el egymástól. A gerendadarabok alkalmasak voltak dendrokronológiai vizsgálatra is.

Az épület három, É-D irányban hosszabb téglalap alakú helyisége a rábontás K-i szélén van. E helyiségtől Ny felé egy kereszt irányú, folyosószerű helyiség következik, amelytől Ny-ra nem volt az épület fedett. Az épületrész ÉNy-i sarka is látható, tőle É felé szintén kívül vagyunk, itt egy sóderes járósínt van, ami esetleg a ház melletti utca, vagy síkator burkolata. A ház fazekasműhelyhez tartozhatott. Ennek bizonyítéka az egyik gödörben a felület É-i szélén, a házon kívül talált nagy mennyiségű rontott, deformált, túlégetett cserép.

A leletanyag a Kr. u. 1. század utolsó negyedétől a 3. század elejéig terjedő időszakot jelzi. Valószínű, hogy a leégett épület a markomann támadás során pusztult el, hiszen a Borostyánkő úttól alig pár méterre van. Ezen a pontján a lelőhelynek nem épült újjá a település, a későbbi leletek csak szórványosan, objektum nélkül kerültek elő.

Az épület Ny-i széle alatt nagyobb gödör található, amely egy korábbi periódus terméke. A gödörben sok kerámia: amfora, háromlábú tál volt. Ehhez a korábbi szinthez tartoztak azok a cölöplyukak is, amelyek már a házon kívül, a gödörtől Ny-ra jelentkeztek. Ez a szint valószínűleg Domitianus–Traianus-kori.

A lelőhelyen azt a villatelepülést keressük, amelyhez a Kerka medrében talált kivételes minőségű és mé-

retű sírkő tartozik. Az eddigi objektumok és leletek arról tanúskodnak, hogy a villa a közelben van, mert a leletanyag gazdag, sok importált holmit (sigillátát, üveget) tartalmaz. Eddig nem találtunk viszont kőépületet. Valószínűnek tartom, hogy a főút közelében folytatott ásatások csak a villatelepülés gazdasági, kereskedelmi, iparos részét érintették. A most talált boronavázás épület is ezek egyike. Maga a főépület az úttól beljebb lehetett. Fontosnak találnám a település Cup és Kerka közötti részét régészeti védetség alá helyezni.

Az ásatás a Kerka-völgyi mikrorégiós ásatások keretében zajlott, 140e Ft-os keretből, melyet részben az MTA Régészeti Intézete finanszírozott OTKA témából, részben a Zala Megyei Múzeumi Igazgatóság.

A leletek a zalaegerszegi Göcseji Múzeum gyűjteményébe kerültek.

REDŐ FERENC

423. Zalaegerszeg, Nekeresd, Ritkai-dűlő

(Zala megye) Ró

1999. márciusában a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársai végeztek terepbejárást a 76. sz. főközlekedési út Zalaegerszeget északról elkerülő szakaszának kijelölt nyomvonalán. Ekkor került elő a 63/22. topográfiai lelőhelyszámmal ellátott Zalaegerszeg, Nekeresd, Ritkai-dűlő lelőhely. A dombon római kori cserepeket gyűjtöttek (Göcseji Múzeum Adattára 2192-99/4).

2000. július 3–20. között folytattunk régészeti megelőző szondázó feltárást a területen. A Múzeum és a Közútkezelő Kht. korábbi megállapodása alapján a feltárást 450 m² területen folyt. Célunk annak kiderítése volt, hogy a terepbejárást során előkerült római kori cseréptöredékek milyen típusú településnyomokat jeleznek.

A feltárást kutatóárokokkal végeztük, összesen tizenkét 2 m széles, 25, illetve 12 m hosszú felületeket nyitottunk, az altalaj két ásónyom mélységben jelent meg. Több árokban biztonsági szondát is mélyítettünk.

A régészeti kutatás bebizonyította, hogy a terepbejárást során lokalizált helyszínen római kori település volt. A kutatóárokban sikerült megfigyelnünk egy igen vékony kultúrréteget, amelyből római kori cseréptöredékek (terra sigillata is) kerültek elő. Az ásónyomként gyűjtött kerámiaanyag jellegzetesen római ugyan, azonban szűkebb kronologizálásra nem nyújt lehetőséget, így csak annyit mondhatunk, hogy ez a terület a római kor egy szakaszában lakott volt.

Sajnos konkrét településnyomokat nem tudtunk rögzíteni, mindössze két bizonytalan körvonalú foltról mondhattuk el, hogy korabeli gödör volt. Ennek oka, hogy a lelőhely az idők folyamán elpusztult. Az erózió, és valószínűleg az, hogy korábban itt gyakorlótér volt, ahol harckocsik is megbolygatták a földfelszínt, a római kori település régészeti kultúrrétegeit lepusztította, annak csak nyomai figyelhetők meg. Az előkerült szórvány-

és rétegleletek a zalaegerszegi Göcseji Múzeum gyűjteményébe kerültek.

Munkatárs: dr. Kvassay Judit.

SZÁRAZ CSILLA

424. Zalalövő

(Zala megye) LT, Ró, N

Zalalövőn, a magyar-szlovén vasútépítés kapcsán 2000. május 31. és június 24. között megelőző régészeti ásatás folyt a vasúti pálya alatt a 86-os fő közlekedési úttól Ny-ra eső szakaszon. A feltárt felület kb. 400 m², a régészeti érték sztratiográfia 140 cm-től 290 cm-ig terjedt.

Az ásatás a lelőhelynek olyan területén folyt, ami az összes eddigihez képest a legközelebb esik a Borostyánkő-útnak a Zala folyón megfigyelt átkelő pontjához, mintegy 60–70 m-re ÉNy-ra van attól. Az átkelő az úthoz hasonlóan nemcsak a római korban volt használatban, hanem korábban is az É-D irányú közlekedés ismert útvonala volt. Az ásatás területének másik jellegzetessége, hogy a Zala egykori partján, illetve annak közelében van. Mivel a település elsőrendű szervező elve a rajta áthaladó út, illetve az átkelési pont, ezért a most megásott területen a történetileg legkevésbé jelentékeny periódusokban is megfigyelhetők voltak az élet nyomai. A neolitikumtól a vaskorig szórványosnak mondható, de folyamatos, értékelhető leletanyag volt az egykori vízparti sávon.

A római kort megelőző kelta anyag már településre utaló mennyiség. A megásott területen négy gödörből, illetve ugyancsak a vízparti sávból valók a jobb minőségű grafitos, illetve a meszes soványítású, kézzel formált, seprűs díszítésű cserepek. Egy áttört tűtartójú, nagyméretű szárnyas fibula is a kelták jelenlétére utal.

A római kor leghangsúlyosabb periódusa a megásott területen a katonai tábor első fázisa, amelyet a Kr. utáni első évszázad 20-as éveitől a század közepéig szoktunk keltezni. A korszakból nagyméretű boronavázás épületek alapjai kerültek elő, korai sigilláták és három érem keltezik a réteget. Innen került elő egy vaslándzsa is. A tábor második fázisa ezen a helyen sokkal kevesebb változást jelent az objektumokban, mint azt máshol megfigyelhettük. A katonai jelenlét megszűnte után falusias település nyomai következnek. A part közelében sok a tűzhelyfolt, és iparos tevékenység nyomai találhatóak. Nagy mennyiségű félig megmunkált csontdarab utal csontfeldolgozó műhelyre. A Hadrianus által várossá emelt Salla felemelkedésére, szervezettebbé válására utal az a 4,5 m széles kavicsos alapozású út, ami ÉNy-DK irányban szeli át az ásatási terület K-i részét, és az átkelő pont felé mutat. Az út bazalttal volt burkolva, szélein élére állított bazaltlapokkal kialakítva. Mellette mindkét oldalon boronaházak álltak, de ezeknek csak D-i sarkát lehetett megfigyelni, hiszen a legszélső épületek lehettek a vízpart mellett. Ebben a rétegben is sok tűzhelyfolt volt a parti sávon. Jellemzően sok őrlőkő és fenőkő került elő a házi szürke, illetve a színvonal-